

L'AVENÇADA

SETMANARI · RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DE TRES-LLITS, 3
LA CORRESPONDÈNCIA, AL DIRECTOR

Número, 5 cèntims

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

ANY I

BARCELONA, 22 DE MAIG DE 1915

NÚM. 12

L'ànima catalana

La corrent d'opinió que arrastra més en la política espanyola a pendre part per la causa dels aliats és nascuda a Catalunya, i és nostre amic Pompeius Gener l'iniciador d'ella. De totes les províncies d'Espanya, Catalunya és la que de França n'ha sentit més directament l'influència. Aquesta influència es nota no solament en els assumptes industrials, comercials i financers, sinó més encara, i sobre tot, en les coses d'intel·ligència, les lletres, les ciències, les belles arts. Tots els catalans que han rebut un xic d'il·lustració parlen correctament la llengua francesa. I són pocs els literats, els intel·ligents o artistes que no tinguin per honor, al consagrar son mèrit, presentar-se al gran jurat «M. Tout-le-Monde», presidit amb imparcialitat per París.

Resulta d'aquesta situació un canvi ininterromput de simpaties entre les persones dels dos costats de la frontera. Naturalment, aquestes simpaties són més vives encara entre Catalunya d'Espanya i catalans de França que, essent de la mateixa raça, parlant la mateixa llengua, tenint el mateix caràcter, es consideren com dos membres de la mateixa família. Com, doncs, amb aquestes condicions, Catalunya podria quedar insensible davant el tràgic conflicte en el qual la França ha estat obligada? I com podria pendre partit altrament sinó en afirmar les seves simpaties pels aliats de la Triple Intel·ligència?

Nosaltres hauríem estat, per altra part, sorpresos coneixent l'home i sos treballs, si Pompeius Gener no havés contribuït a encarrilar els seus compatriotes en aquesta via. La formació intel·lectual den Gener es tota francesa. Té com a ditxa l'apropar-se als Renan, als Taine, als Littré, als Claudi Bernard, tots mestres de la ciència francesa, que l'encoratgen en els estudis històrics i filosòfics empresos, i en els quals li serveixen de consellers. Jamai li agraden els mètodes alemanys. A l'amor de la jerarquia *impulsada* fins a l'extrem, sobre del qual reposa tota la política alemanya, i d'on ha sortit la guerra, prefereix les ensenyances de la Grècia i son culte a la bellesa, d'aquella Roma i son respecte al dret i als con-

tractes, d'aquella revolució francesa, proclamant, amb els drets de l'home, el principi de les nacionalitats.

Un inspirat poeta, Angel Guimerà, publicà una magnífica poesia on Guillem és qualificat de *monstre, d'emperador de rapinya*, i és presentat com *volent regnar sobre'ls morts*.

Prompte un grupo de diputats i d'homes polítics envià al general Joffre un telegrama en el qual es declaren orgullosos d'esser catalans com ell. Saben que'l general és nat a Rivesaltes, en l'antic comtat del Rosselló, que corresponia a Catalunya en la època de Lluís XIV. Això és lo manifestat pels catalans: «consagrats als treballs de l'esperit» que's declaren «de cor i d'ànima del costat de la França i dels seus aliats». Pero si això no fos prou, s'ha creat a Barcelona un diari republicà català, L'AVENÇADA, on en Pompeius Gener, entre altres articles, en publicà un explicant «Per què simpatitzem amb els aliats». I en fi, hi ha la decisió de venir de Barcelona a Rivesaltes, en pelegrinatge, per a oferir al general un àlbum d'honor en el qual hi figuren dedicatòries dels millors escriptors en favor dels aliats, i ademés la subscripció oberta per a oferir una espasa d'honor al generalíssim.

L'ànima independent i valenta de Catalunya es veu sots aquestes manifestacions. Catalunya es troba dins la seva tradició secular de reivindicació del dret de poder les petites nacionalitats viure també amb les grans. Catalunya és tota tremolosa davant de les atrocitats comeses a Bèlgica; Catalunya les denuncia amb còlera i les condemna amb temeritat.

Aquesta és la gran i veritable ànima catalana, testimoniada per la veu dels seus, als quals l'estudi concedeix autoritat sobre les multituds, de les quals en són els seus heralds naturals. Nosaltres remerciem als homes d'alta distinció que defensen amb tant de vigor l'esperit francès i els principis de justícia i de llibertat, injuriosament trepitjats per l'enemic sense consciència.

ALBAN DERROJA

(De *La Petite Gironde*.)

III Concurs d'Historia de Catalunya

En el teatre Municipal de Lleida s'ha celebrat el repartiment de premis d'aquest concurs. El local estava ple a vessar, havent constituït un nou èxit aquest tercer concurs d'Historia de Catalunya, organitzat per l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana.

Obrí l'acte, amb breus paraules, l'alcalde de Lleida senyor Pinell, llegint-se després dugues detallades memories, una pel secretari de l'Executiva, i altra pel de l'Associació organitzadora de l'acte.

A continuació el doctor don Josep Maria Roca, president del jurat per a escullir el millor *Compendi de l'Historia de Catalunya* per a nois, feu un parlament de salutació a Lleida, rublert d'imatges històriques, que emocionà fonament a l'auditori del qual arrancà sorolloses proves d'assentiment.

Es llegí el fallo del jurat dels concurs del *Compendi*, qual premi, per ara, es deixa desert, allargant-se a l'ensem el plaç d'admissió de nous originals fins al 31 de desembre de l'actual. El gran poeta Magí Morera feu ús de la paraula saludant als nens i tenint per ells frases afalagadores. Es mostrà commogut pel resultat dels examens, encomanant el seu entusiasme al públic que religiosament l'escoltava.

A continuació s'efectuà el repartiment de premis, explicant el senyor Folguera i Duràn el motiu pel qual molts s'han dividit, i fent la recomanació de que'l metàlic s'ingressi a les caixes d'estalvis. Heus aquí els noms dels premiats amb efectiu i la seva procedència:

Premi d'Honor, nois, 125 pessetes, Josep Oriol Anglada, secció primera, de l'escola particular de Linyola. Menció Honorífica, 75 pessetes, Joan Roig i Segué, segona secció, de les escoles Mossèn Cinto, de Barcelona.

Nois.—Secció primera. Cinc primers premis, de 25 pessetes. Jaume Palau, de Linyola; Joan Giribert, d'Anglesola; Josep Vidal, d'Anglesola; Josep Badía, de Belcaire, i Joan Coromines, de les escoles del districte VI de Barcelona. Sis segons premis, de 15 pessetes. Antoni Oriol, de Linyola; Josep Aguilar, de la Graduada de Lleida; Antoni Padrós, d'Anglesola; Pere Freixas, d'Anglesola; Rafel Torras, de l'escola nacional de Mollerusa, i Baldomer Borrell, del districte VI de Barcelona. Els altres nois concursants reberen premis en llibres, amb relació a llur mèrit respectiu.

Secció segona. Quatre primers premis, de 50 pessetes. Llorenç Gabàs, de la Graduada de Lleida; Francesc Folc, del districte VI de Barcelona; Miquel Carbonell, d'Anglesola, i Jaume Mir, de Linyola. Quatre segons premis, de 30 pessetes. Francesc Andrés, de la Graduada de Lleida; Josep Capell, del Liceu Escolar; Ramón Balcells, d'Anglesola, i Joan Porta, de Mossèn Cinto, de Barcelona. Amb el mateix criteri que a la primera secció es distribuïren llibres.

Tercera secció. No s'adjudiquen primers premis. Dos segons premis, de 45 pessetes, a Josep Antò Chanchó, de Lleida, i Ramón Fontova, de Bellcaire. Tres tercers premis, de 25 pessetes. Manel Artigues, Josep Calzada i Lluís Esteve, tots tres de Lleida.

Noies.—Secció primera. Un primer premi, de 25 pessetes. Filomena Jové, del Almudí de Lleida. Quatre segons premis, Concepció Vila, del Almudí; Josepa Arqué, de la Escola Nacional de Bellcaire; Emilia Boix i Teresa Avellana, ambdues de Linyola.

Secció segona. Dos primers premis, de 50 pessetes. Dolors Mir, de Linyola, i Maria Villanueva, de Lleida.

Secció tercera. Sense adjudicar-se primer premi, obté el segon, de 25 pessetes, Sebastiana Marfegón.

Els premis als mestres s'adjudiquen, el primer, de 150 pessetes, a don Delfí Ortiz, de l'escola particular de Linyola; el segon, de 100, a mossèn Aleix Solé, del Patronat d'Anglesola, i un tercer, de 50, a donya Dolors Arqués, mestra nacional del Almudí de Lleida.

El senyor Folguera i Duràn, ple d'entusiasme, tingué paraules d'agraïment als que, sense ser catalans, han treballat i han ajudat a l'Associació en sa tasca patriòtica.

Treball i cultura

Dies enrera vaig llegir en un dels principals diaris monàrquics de Madrid un violent article en el qual es feien disbaratades i injustes apreciacions sobre la noble actitud dels vaguistes forçosos, arremetent-se de ferm a la vegada contra la vergonyosa incultura del poble de la capital d'Espanya.

No sabem de fixe els graus de certesa que tindran els motius d'indignació que han mogut els nirvis del rotatiu madrileny; però lo que sí sabem és que de la manca de treball i de cultura en són responsables directes els seus correligionaris, que quan arriben al ministeri no's preocupen seriosament de l'escola ni del rebost del poble espanyol, sinó dels avantatges del poder, de les satisfaccions de la baixa política personal i d'altres coses que fan pensar en un pervindre perillós per a la raça.

Lo absurde, lo que no's concebeix, no és que hi hagi manca de treball i de cultura, perquè això al cap d'avall és el segell característic d'aquest país de *toreros* i de jugadors, sinó la resignació i la deixadesa dels detestables governs espanyols i la complicitat de certs elements socials pertanyents a les classes mal anomenades superiors, enemigues sistemàtiques de la llum i de la feina.

El problema econòmic i cultural, que deuria ésser la base política de tot govern aimant de l'avenç i de la riquesa nacional, és considerat ordinàriament com un assumpte d'ordre secundari. Això fa que'l nostre poble no veu en els governs de la monarquia els protectors decidits de la seva potencia productora, sinó que sols se li apareixen com a recaudadors de contribucions i agents del fisc.

Si escolteu als caps dels partits polítics del

règim actual, tots porten un bagatge de reformes i de bones intencions per als problemes de més difícil resolució, mes arribada l'hora de portarles a la *Gaceta* ensòpeguen desseguida amb els tradicionals obstacles i entorpiriments que dificulten la seva aprovació. Les classes agrícoles, industrials i comercials de Catalunya no poden sentir pel govern agraiement de cap mena; però generalment aquestes mateixes classes que a les comarques rurals resulten les més oprimides, són les que alimenten amb els seus vots i apuntalen amb el seu apoi l'edifici corcat i ruïnós de la vella política monàrquica.

Si en Dato i demés companys seus de govern que's diuen amics i protectors del poble treballador s'havessin desvetllat un xic més per a desenrotllar una política més elevada i adequada a les circumstancies del present, amb seguretat no'ns caldria lluitar contra l'atmosfera asfixiant que avui respirem.

Catalunya ha demanat la implantació d'una zona neutral per a rescabalar-se de les greus perdues que li ocasiona la guerra europea. La petició no pot ésser més justa i racional; les raons que s'al·leguen són de les que no tenen rèplica possible; les conseqüències, beneficioses per a tots; i, no obstant, ha sigut rebutjada en nom dels interessos generals i del bé públic.

Pot donar-se un contra-sentit més extravagant? Per lo vist Espanya està condemnada a perpetuitat a arrastrar el pesat i vergonyós carro de la pobresa i de la incultura.

Els nostres governants no persegueixen altra finalitat que la d'anar tirant i evitar per tots els medis rebre disgustos i ensopagades que'ls facin perillar la digestió.

Hi ha ciutadans que creuen de bona fe que'l pervindre d'Espanya el tenim a les terres incultes del Marroc; jo crec, en canvi, que la nostra salvació la hem d'anar a buscar a l'escola, regentada per veritables mestres, que renovin totes les condicions de la nostra existencia.

El floreixement econòmic i la cultura són el termòmetre que marca els graus de prosperitat i de riquesa d'un poble. És indubtable que lo primer, abans de la patria, de la familia, de la religió i de la política, és procurar que'l païdor del poble funcioni amb la regularitat deguda, puix un poble insuficientment alimentat no sent ni practica cap ideal. I a un poble que careixi d'ideals i de virilitat, passem-hi ratlla.

Els republicans, i molt especialment el partit radical, han complert amb son dever demostrant públicament que l'escola i el rebost són els valors suprems de la societat humana.

El patriarca del republicanisme espanyol, l'Hermengol Giner de los Ríos, i nostre antic amic i qüefe l'Alexandre Lerroux han construït, a força d'intel·ligència i tenacitat, l'organització econòmica i cultural més perfecta, implantant l'escola i la cooperativa a tots els centres radicals de Barcelona, per lo qual s'han guanyat el nomenament de fills predilectes de Catalunya.

MARCELÍ DE JORDANA

LECTURA POPULAR

BIBLIOTECA D'AUTORS CATALANS

Cada dijous - 10 cèntims

Aquesta setmana

LA LENGUA CATALANA

per Josep Balari i Jovany

La Mancomunitat i els republicans catalans

D'una interviu publicada en *El Liberal* pel nostre bon amic l'Armand Oliveros retallem les següents manifestacions que al citat periodista feu nostre il·lustre amic el diputat provincial senyor Mir i Miró:

«—¿Qué plan tiene usted para el porvenir? ¿Cuáles son sus propósitos?»

»Y Mir y Miró exclama:

«—En primer término, dirigirme a todos los elementos republicanos que integran las cuatro diputaciones catalanas para que nos reunamos antes de la Asamblea de la Mancomunidad, que debe celebrarse el día 26.

»En esta reunión privada estimo que hemos de fijar la conducta a seguir para lo sucesivo.

»Cuando los republicanos vayamos a la Asamblea, entiendo que debemos ir unidos.

»Opino que deberíamos formar un bloque de izquierdas.

»Lo dije antes y lo repetiré cuantas veces sea necesario: «No es posible pensar en la autonomía sin la libertad y la democracia.»

»La Mancomunidad en manos de las derechas ha de ser funesta y fatal para Cataluña y para España.

»Además, no es justo ni equitativo que sean las derechas las que dirijan la Mancomunidad.

»Reunidos todos los elementos liberales de las cuatro diputaciones, tenemos mayoría. ¿Cómo hemos de consentir ser gobernados por una minoría?»

»Cuando se constituya la Asamblea demostraré que la Mancomunidad está ilegalmente constituida, y lo está porque se votó que el Consejo actual rigiese hasta 1917.

»Con este acuerdo se infringieron la Constitución y la ley provincial, puesto que una y otra ordenan que haya elecciones cada dos años y se nombren los cargos bienalmente, no sólo de la diputación, sino de todas sus delegaciones. Y una de dos, o se reforma la Constitución y la ley provincial, o la Mancomunidad debe elegir su Consejo de dos en dos años, siendo como es una delegación del cuerpo provincial.

»Todo esto expondré al reunirse la Asamblea, y estoy dispuesto, para que se respete la ley, a presentar todos los recursos legales que sean necesarios.

»La mesa que presida la próxima Asamblea debe votarse ahora, no puede ser la misma de hace dos años... si no se le ratifican los poderes.

»Al verificarse las elecciones existe un nuevo estado de derecho.

»Apenas abierta la sesión de la Mancomunidad, pediré la palabra...»

Ens sembla immillorable l'actitut del senyor Mir. Ja és hora que'ls republicans catalans procurin defensar-se contra la tirania den Prat de la Riba i demés caciquistes lliguers. No pot ser, no pot consentir-se que'ls qui a Catalunya representen un mínim estat d'opinió—el conservador—i en les quatre diputacions provincials constitueixen una minoria, manin a son albir i mangonegen la Mancomunitat, que si no té d'ésser un instrument de llibertat per al nostre poble, val més que's dissolgui d'una vegada.

Si el senyor Mir persisteix en aquesta actitut—lo qual, tractant-se d'ell, és més que segur—se'n durà al seu darrera tots els republicans de Catalunya.

I amb ells els de L'AVENÇADA.

SPORTS

Foot-ball

L'Espanyol guanya al Espanya

El passat diumenge tingué lloc, en el camp de l'Espanya, un amistós match entre'ls rivals Espanya i Espanyol.

El partit fou molt renyit, jugant els equippers amb violenta impetuositat, venent l'Espanyol per 2 goals, de dos formidables directes den Janer, per un l'Espanya, mercès a un bon shoot den Baró.

Els rojos dominaren, però la manca d'intel·ligència entre'ls seus davanters els privà de la victòria.

Com sempre: dominant i perdent.

La superioritat basca (!)

Sembla que, degut al resultat del partits celebrats a Madrid amb motiu de la Copa Príncep d'Astúries, els cronistes bascs s'han vist obligats instantaniament a suspendre les seves cròniques en les quals proclamaven la *superioridad vasca* en el futbolisme espanyol.

El primer desengany els el donaren els catalans, dominant i acorralant la *superioritat*, vull dir, la selecció basca.

La segona desil·lusió els la donaren els madrilenys, els quals, en el partit que aquests jugaren amb la selecció catalana, els nostres els venceren i, en canvi, la *superioridad vasca* quedà en ridícol fent el trist paper d'empatar.

I això que, segons ells, a nosaltres ens havien de guanyar per sis goals, i als madrilenys per deu. Ja és viure d'il·lusions!

Havem de confessar que no'n tenen tota la culpa els jugadors de Biscaia. En una altra ocasió ja vàrem manifestar que si els cronistes bascs fossin més modestos i menys quixotesos no hi perdrien tant, ni farien, els uns i els altres, el ridícol.

***

Per a demà i passat-demà estan anunciats dos partits entre l'Atlètic Alirón i el Barcelona, porbably vencedor del campió.

Tindrem la satisfacció de parlar-ne.

FLESTOMIES

A propòsit de l'invencionisme i de l'exotisme lingüístic

Un corresponsal romà—el doctor Franco Franchi—ha escrit una crònica de la guerra a un periòdic madrileny, un paragraf de la qual ens dona peu a fer un comentari.

Parla el periodista italià de la candenta festa inaugural del monument als Mil. Parla del discurs de l'autor de *Il fuoco* en la gran manifestació nacional en la població de Quarto.

Parla d'això, i diu:

«El poeta Gabriel d'Annunzio ha pronunciat en el lloc esmentat frases precioses, en una forma gairebé exòtica, desconeguda per les bones tradicions de l'eloqüència clàssica italiana. Aquesta forma, massa rebuscada, amaneradíssima, en la qual abunden les locucions artificioses, no té res de suggestiva per a les multituds, no impulsa l'entusiasme de les masses; resta lluny de la vulgaritat, però no consegueix substraure's an aquesta preciositat sonora que es IL VERSO CHE SUONA E CHE NON CREA.

»D'Annunzio ha forjat tal vegada una pàgina heroica que's podrà gravar entre'ls monuments de la bona literatura; però pot fer-se una juguesca de que'ls sobrevivents dels Mil que l'enrondevan al peu del monument gari-

baldí de Quarto, i el noranta cinc per cent dels que oïren la seva eloqüència, tothom va quedar-se boca-badat davant les frases de son discurs, sense haver-ne entès una paraula. Va aplaudir-se a l'orador poeta, més sens haver-lo capít, i, per tant, amb un entusiasme convencional, ja que'l seu discurs no tenia entre el seu auditori una massa d'aristocràcia intel·lectual capaça d'elevat-se a les sublimitats de la eloqüència, massa preciosa, del poeta forjador de paraules.

«—Hermós discurs!—va dir un company—Felic el qui hagi conseguit entendre'!»

D'aquest conmetari crític-literari del periodista romà, no't sembla, lector amic, que se'n podria fer a Catalunya una assidua i sempre encertada repetició?

Quan sents a la gent de lletres condoldre's de que el públic s'aparta cada dia més dels llibres i publicacions catalanes, no't vénen al magí consideracions consemblants?

Oh, si!

Creus tu que mai el poble català podrà aprendre's de memòria an aquesta actual generació de poetes, dels joves poetes, que's tenen per selectes a si mateixos, que's torturen els propis fruits literaris, i que no'ls donen per bons i al públic fins que'ls han convertit en absolutament incomprensibles?

Creus tu que aquests escriptors, que podran esser l'admiració d'un reduït cenacle, situ vols, arribin mai a fer vibrar l'ànima popular del nostre poble?

Creus tú que, d'ells, pogués sortir-ne el cantor de la llibertat del nostre poble?

I ara, lector, segueix tu mateix, tu tot sol, fent-te preguntes i traient-ne deduccions.

Pensa en l'actual invencionisme i exotisme lingüístic, que tant bé va fuetejar un dia en Ramón Miquel i Planas.

Pren un diari català, i aixís com caminant ensopegues amb els rocs, la teva vista ensopegarà a cada punt amb les *dodes*, amb els *mitjans*, amb els *regositjos*, les *debileses*, els *averanys*, els *rau*, les cinquanta mil bajanades de la nostra *élite* literaria.

Llegeix a *Xenius*, a *Two*, a *Bellafila*, a *Caliban* a *Bellesguard*, i tants i tants altres que aixís escriuen i que tenen nom.

Agafa un volum de Jocs Florals, si és una ançada de les que anomenen *selectes*...

Oh, si, si!

El comentari de Franco Franchi és assiduament aplicable.

Il verso che suona e che non crea!

Exacte!

I ara, que no's cregui cap dels al·ludits que l'aplicarlos un comentari fet sobre D'Annunzio és, ni remotament, comparar-los amb D'Annunzio. No! *Hay que distinguir*, caríssims.

MOSSÈN DOBA

Les males llengües diuen...

Que un senyor crític d'un diari de Barcelona ha tingut contractes deshonestos amb la butxaca de la Elena Jordi, regina del vodevil i lliuri de l'art, de la honestitat de la qual no pot dubtar-se'n.

Que un altre senyor, redactor quefe, també ha tingut aproximacions graponeres amb la bossa de la Elena.

Hi ha hagut comentaris i discussions.

Qui seràn? Qui no seràn?

Que's digui!

Que's xerri!

Ella assegura que hi ha hagut violació de pissetotes.

Els afirmen que no més... d'allò i riure.

Ella (intimamente).—Informals!

Els (intimament).—Xafardera!

Al cap d'avall, poca cosa.

Tot s'arreglarà.

Una mica de passatgera indiscreció.

Gracies a Déu es tracta de gent seriosa d'un diari conservador, que no pot veure l'aigua de Dos Rius, amb tanta falta que li fa per a netegar casa seva.

Tant lluny que és el Balira per a fer bugades a Barcelona!

***

El B. A. R. ja té un *leader*.

Tenim el gust de presentar-lo a nostres llegidors.

Es el senyor Sellarès Rocamora, candidat del Centre d'Unió Republicana que, amb la benevolença i ajuda dels lliberals den Grañé i de la Lliga Regionalista, obtingué 69 vots en les darreres eleccions provincials.

El B. A. R. està d'enhonorabona amb aqueixa adquisició.

Es el senyor Sellarès Rocamora, candidat gat de fer els *trabajos* per sumar al B. A. R. *los componentes* de l'Unió Republicana que *sienten la necesidad de integrar el B. A. R.*

I com que d'aqueixa necessitat i d'aquests *componentes* ja fa dies que'n patim, al senyor Sellarès i Rocamora no li costarà res de portar-los al B. A. R.

Però prengui un bon consell.

Si pel camí troba un forn compri'ls un llonguet per la *necesidad* de cada un dels *componentes*, perquè és molt possible que quan arribin al B. A. R. no hi trobin res.

S'ho hauràn menjat tot els fundadors.

***

Portugal:

Revolució del poble, revolta, protesta, sang i foc, violència.

Espanya:

Fam i toros; indiferència i pau.

I hi ha qui pensa encara amb intervencions. Sense por al contagi?

***

Els alemanys i els austriacs que treballaven a *La Canadiense* han sigut despedits.

Ja sabem on aniràn a parar:

Al *matadero*.

Com que al *matadero* d'Alemanya no hi poden arribar, es queden aquí, al *matadero* de Gracia.

Es la seva planeta.

Pobrets! Tant grassos estan que'ls cansaladers de Gracia els miren amb uns ulls que sembla que cridin: Salsitxa!

***

El senyor Pinilla, un dels més afamats empresaris del B. A. R., és un home senzill i fulminant com un estornut.

Etxem! Jesús... Pinilla!

Un dia s'alça, mira el calendari, passa la vista per *El Progreso*.

—Pse, això dels radicals va bé. Escriuré a en Lerroux.

«*Ya lo sabe usted: incondicional.*»

Després de dinar troba an en Miró al carrer de Pelayo.

I doncs, vostè, Pinilla, es fa dels nostres a no? Què espera per decidir-se? Manarem aviat. (A cau d'orella.) No sigui tonto. M'ho han dit a Palau.

—Si, si, no'm desagrada.

A la plaça de Catalunya en Pinilla ja és reformista...

.....?

***

Un que llegeix el manifest del B. A. R., quan es arribat a les firmes:

—David Ferrer..., David Ferrer... No hi caic... Ah! Si..., deü ser aquell senyor David Ferrer que sigué regidor, que sempre anava amb en Rius, en Nualart i en Ripoll; que després, a última hora, va abandonar-los i traïr-los; que, essent representant de maquinaria, no hi havia màquina a l'Ajuntament en la qual ell no hi fiqués el nas, i que últimament, essent ell de la comissió dictaminadora i amb l'ajuda del radicals, que avui bescanta, va empleiar a la casa gran a la seva dona... Carai! Van bé aquests del B. A. R. !...

***

Geografia de *El Diluvio*:

«A medio día zarparon de Gibraltar con rumbo a Poniente tres cruceros de guerra ingleses, creyéndose que se dirigen a los Dardanelos.»

Crònica de teatres

Una pel·lícula important

La nota esperançadora que publicarem dies enrera a propòsit de la estrena de dugues notables pel·lícules s'ha vingut a confirmar amb una nova producció.

Es la cinta *Los muertos hablan*, de Casimir Giralt, interpretada en el paper de protagonista per en Jaume Borràs.

El nom del germà del famós actor ha cridat l'atenció del públic per a aquesta pel·lícula.

Es la primera que's dona a conèixer en el gènere, i ve a ésser com una alternativa més dels actors catalans en la impressió de films.

Això pot explicar la expectació del públic.

L'encert innegable que ha tingut l'artista en el seu treball pot justificar l'aplaudiment que haurà merescut.

Però la veritable importància d'aquesta obra està en el treball de l'autor.

En Giralt ha presentat en aquesta pel·lícula un cas que reuneix simultaniament l'interès científic, educatiu i dramàtic.

Per a fer senzillament una pel·lícula sensorial es va enamorar del drama produït en la vida íntima per la fatalitat inexorable de la llei d'herència.

Per accentuar més els ressorts de la emoció en el públic del cinema va cercar el pretext d'aquesta llei en un cas de morbositat.

I endut insensiblement per la seva fina intuïció d'artista va esplanar el desenrotlló de l'argument en la lentitud i en la transició suau d'etapes que s'esqueien a la índole del meteix.

Així sobtadament es va trobar al final de la seva obra en que la realitat evocada per la seva imaginació arribava a adquirir en certs moments comprovacions científiques, i en que la intensitat de la emoció frisava amb el sentit de la moral.

Això és positivament una nova demostració dels aventatges que's poden treure del cinema.

En la nostra anteriorment al·ludida diguérem que'l cinema podia ésser vehícol de la literatura després d'haver-se sortit del seu caràcter d'instrument d'educació.

Avui podríem dir que per aquella s'ha reintegrat en aquesta.

Sabem fins a on arriba l'alcanç d'una pel·lícula per a no dir en serio que *Los muertos hablan* constitueix una nova i definitiva orientació del cinema.

Però també sabem la influència que exerceix

un iniciament afortunat i la significació que té una bona acollida com la que ha aconseguit aquesta cinta.

Per això, tot salvant distàncies naturals, diríem que aquesta producció ve a ésser una feliç realitat de la vella dita horaciana.

I no'ns doldria gens ni mica que tot el mal que'l cinema pogués ocasionar al teatre fos aquest.

Mereix, doncs, especial aplaudiment en Casimir Giralt per la seva valiosa producció.

Amb ella ha complert dignament l'alta missió que sempre ha de dominar a qui escriu per al públic.

Ha fixat, entre nosaltres al menys, un nou punt de saludable orientació del cinema.

Ha donat amb això un motiu d'orgull a la seva patria.

Més de Teatre Català

A les gestions de que donarem compte la setmana passada referents a la Associació Catalana d'Art Dramàtic podem afegir-hi avui quelcom més.

La proposició d'arreglament del teatre Principal ha passat ja a informe de les persones tècniques, que han d'indicar les obres més necessàries i convenients.

Es quasi segur que al publicar-se aquestes ratlles s'haurà ja presentat a l'Ajuntament el plan de les meteixes.

No podran ésser, segurament, tant extenses com l'estat deplorable del local exigiria, perquè en aquest cas fóra necessària una quantitat excessivament crescuda.

Però amb lo que's proposa n'hi haurà prou per a procurar al públic més comoditats de les que hi ha en la generalitat dels teatres de Barcelona, i per a deixar la sala en totes les condicions artístiques de més bon gust.

Ademés, s'està a punt de presentar la instància referent a la erecció d'un edifici exprofés per a Teatre Català.

Hi ha ferm propòsit de que aquest projecte s'inclouï immediatament en el pressupost de la Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques.

Segurament serà presentat en la primera setmana del mes que ve, i en aquells meteixos dies en Pere Corominas, que és vocal de la junta de dita entitat, donarà una important conferència en un teatre explicant el projecte i la forma financiera de realitzar-lo amb la rapidesa deguda.

Si la gent hi ajuda la cosa va per bon camí.

SUPER

CARNET D'ART

Exposició Hermén Anglada

No sabem com començar. Ignorem si aquestes ratlles arribaran a temps per a ser llegides en l'edició que'ls correspon de L'AVENÇADA. Si vénen o apareixen retrassades, consti que no'n te la culpa altre fet que'l de la dificultat invencible amb que foren concebudes i escrites. Amb les quartilles al davant, neguitosos i aturdits, hem passat molts apuros per a començar-les. Les idees no prenen forma, els conceptes, inquietos o tenebrosos, no cristallisaven, i prenem i deixàvem la ploma inútilment, esma-perduts i confosos, sens trobar decisions ni voluntat per a vèncer aquest cas d'impotència total de l'intel·lecte.

Imaginem-nos que, vivint unes hores de noctambulisme, els ulls i la pulsació del nostre sentiment s'acostumen a les reposades suavitats de la mitja llum subtil de la celstia, i

que de sobte, ràpida, brutalment, com per art de bruixeria, s'esquinsa el mantell estrellat de la nit serena, apareix i esclata potent i triomfal el sol, i ens cega, deixant-nos enlluernats i encogit el nostre esperit fins arribar a la negació de les facultats del nostre discerniment. En el cas imaginat, el sotrac dolorós, per sort, es transitori. També ho és el nostre. Acostumats a la nova llum, comencem per admirar-la.

L'art suprem de l'Anglada és la llum gloriosa del sol que'ns ha ferit, deixant-nos per uns moments enlluernats, sens esma ni ordenació per a deixar estampades en el paper les mal girbades ratlles d'aquest carnet de L'AVENÇADA.

La nostra impressió del conjunt és d'una intensitat emotiva extraordinària. La exposició consta de 26 obres pintades i de tres acadèmies dibuixades al carbó. L'accentuació representativa de finalitat artística de l'Hermén Anglada és, pictòricament, decorativa. La seva paleta devé ricament inagotable i reveladora de desconegudes coloracions i d'inesperats matisos. Els medis del seu personalíssim mecanisme, sigui'n permès calificar-los de franca i fins *descaradament* genials: no creiem que hi hagi qui pugui dominar-los amb més seguretat, amb més traça ni amb millor èxit.

En resum: la exposició de l'Anglada, per la seva transcendència artística i fins pel fi humanitari amb que la presenta el genial pintor, deuria ser molt visitada i no ho és. Ens dol a l'ànima haver observat que la visiten no més que'ls estrangers i alguns del gremi; mentres la nostra gent, positivista i ciutadana, passa les tardes *enfavada* estúpidament, comptant els maons que van posant els paletes, davant de les obres en construcció de la nova plaça de toros. I molts són francòfils.

Continuarem la informació el número vinent.

JOAN LLOPART

EL «BAR»

Vàrem llegir el manifest que uns quants senyors dirigiren al poble constituïnt lo que pomposament n'han anomenat Bloc Autonomista Republicà, o sigui el B. A. R., com per entendre'ns l'havem designat abreviadament. Llegírem el document i, la veritat, davant d'ell no se'ns ocorregué res a dir. Mai, mai de la nostra vida havíem passat els ulls per un document tant anodí, per unes ratlles que demostrassin en sos autors una tant lamentable pobresa mental.

I així van a la conquesta del poble?—ens preguntàrem.—I per a dir això han tingut necessitat de parlar?

En el document aquell no's feien més que càrrecs, càrrecs contra tot i contra tothom. Era una jeremiaca queixa respecte a la marxa dels partits republicans a Catalunya i, més concretament, a Barcelona. Anàrem llegint aquell enfilall de puerilitats ploraneres fins a arribar a les firmes. I el desencant en nosaltres sigué més ferm. Però són aquests els senyors que així ploren i així es queixen i així culpen a tot Deu? Però ells no han intervingut amb la eficàcia del càrrec públic que han ostentat, de la influència que han exercit—en la direcció d'aquests partits republicans, de la qual actuació avui tant amargament es queixen? Però aquests senyors no han estat regidors i diputats provincials, i candidats a una i a altra cosa, representant els partits que avui bes-

canten? Aquests senyors no han exercit càrrecs els més importants en els organismes directius d'aquests partits? De tot lo que passa actualment no'n tenen ells una grossa culpa? Oh, mariners de bona mar, que és molt còmode *l'anar tirant*, mentres les coses van a *pedir de boca!* Oh, moralistes de nou encuny, que és molt agradable el voler tenir part en els èxits, el voler seure a taula en els jorns d'alegría, i no voler saber res amb els companys amb els quals els èxits i les alegries s'han compartit, quan és hora de compartir-hi les derrotes i les tristeses!...

Que s'han perdut vots republicans? Però no són la majoria dels firmants d'aquest romanço de cego els que, amb la seva conducta d'abstenció unes vegades, d'encoberta oposició les altres, els fan perdre, canalitzant-los cap a la Lliga, la qual pot estar ben contenta de lo molt i bé que'ls nous empresaris del B. A. R. la serveixen?

I bah!—pensem, tot plegant el diari que insertava el manifest, — si això és tot, per aquest viatge no necessitaven alforges.

I creguérem que no valia la pena de preocupar-nos-en més.

Però els del B. A. R. no'n tenen prou amb lo dit en son manifest, i se n'han anat a caçar aloses a Tarragona. Han celebrat un míting en la ciutat imperial a allí en Valentí—que presidí el primer míting coalicionista a Manresa— en Pinilla—qual afició a canviar-se de

roba política és de tothom coneguda—en Layret, que exercia càrrec directiu dins de l'U. F. N. R. quan la coalició va pactar-se, i en Marcell Domingo—descobridor de Plató i orador de mitings coalicionistes en les eleccions darreres—varen parlar al poble, dient-li que tot va malament, i que ells no tenen programa, puig pensen fer en cada cas concret lo que les circumstàncies els aconsellin.

Ens sembla que per a dir això no calia que anessin a Tarragona. Podíen haver-se quedat a Barcelona, i aquí els hauria cregut tothom, perquè, coneixent el personal del BAR, lo més lògic és pensar d'ells això que precisament afirmen, o sigui que faràn lo que'ls donarà la gana, quan l'ocasió de fer-ho arribi.

Però digueren més. Feren afirmacions autonomistes i d'amor a la concòrdia republicana. Afirmaren la conveniència d'estar preparats per a recollir els anhels republicans i nacionalistes que's manifestin quan acabi la guerra europea... Conformes, molt conformes.

Més, per a dir això han tingut necessitat de fundar un nou partit? I sincerament els que això afirmen creuen que ells són alguna cosa per a recollir les palpitations que en nostre poble es produeixin quan la guerra s'acabi? No creuen que per a tal empresa es necessiten altres paraules, altres plomes i altres cervells, un xic més alts que'ls dels senyors del Bloc Autonomista Republicà?

L'adversari no més sabia contestar que tot allò no passava de literatures, i que les realitats aconsellaven la continuació de llur política prohibicionista.

El pràctic exemple d'Anglaterra tampoc valgué per a fer-los reconèixer la raó.

No sabem si tampoc es donaràn per convençuts després d'aquesta guerra, que és el fruit natural de llur política econòmica.

El desenrotllament de la gran industria, que sots aquest règim adquirí més grans proporcions, facilità la eclosió del socialisme.

Cada dia es feia més evident la injustícia econòmica perpetrada en el jòc de la oferta i la demanda entre'l capital i el treball.

Marx, fixant-se en el resultat contradictori d'aquesta valoració de la mà d'obra, presentà el principi de que tota ganancia del capital es feia a costa d'aquesta.

Sentà, en conseqüència, la necessitat de vindicar per a cada home el dret al producte íntegre del seu treball.

Pretingué justificar la moral d'aquesta aspiració per teories d'interpretació de la historia i per la conclusió profètica de que aixís s'havia de realitzar fatalment en un avenir proper.

La fórmula radicava en la unió de tots els treballadors a través de les fronteres i en la apropiació individual dels instruments del treball.

Aixís s'anava a un règim socialista sense jerarquies personals i en el qual tots els individus havien d'estar subjectats únicament a l'interès col·lectiu de la societat.

Perquè a la seva manera de veure, el medi de no tornar a les presents desigualtats socials estava en evitar la propietat privada, substituint-la per la pública o col·lectiva.

Obtingué un dels èxits més sorollosos que han obtingut les doctrines socials llençades a la salvació de la societat.

Per un moment les corrents dels seus grans organismes avassallaren la atenció de tota Europa i arribaren a fer trontollar les separacions de nació i de raça que's mantenien en el concepte patriòtic del proteccionisme.

Sols que les discordies intestines l'enfebliren, i la manca del suprem esforç feu caure en la desil·lusió la majoria dels seus adeptes.

En efecte, ni les premises teòriques es lliuraren de la discussió i de l'atac dels tractadistes posterior a Marx, ni la gran força de son nombre d'adherits acabava mai de portar a la realització el moment decisiu de la transformació del règim econòmic.

Per altra part, la profecia d'una natural evolució del règim capitalista cap a la intrmissió del seu contrari no sols no's realitzava, sinó que'l resultat de les estadístiques de la difusió del capitalisme l'anava allunyant més cada dia.

Vingueren revisions i enrevessades interpretacions de passatges i conceptes que pretenien deixar en bon lloc el fracàs de les afirmacions marxistes, però que no feren més que acabar-les de malmetre i desacreditar.

Finalment, el factor ètnic de raça i el de les diferències econòmiques naturals de les nacionalitats venien a donar en la pràctica la més clara refutació dels somnis universalistes i igualitaris en que s'havia fundat la doctrina.

No obstant, deixaren fermes i drets alguns principis, als quals s'hagué de rendir acatament i que constituïren la base d'altres teories un xic més ben formulades.

D'ells dimanaren els avenços i les afirmacions de les universitats alemanyes sobre ciencia jurídica i històrica que han fet pensar en la seva aplicació a la vida econòmica dels po-

L'OBRA D'ANGLATERRA

Les doctrines econòmiques

Altres teories i fórmules han disputat a les exposades en el nostre article anterior el pruri de la solució en el conflicte pel règim del salariat i del capitalisme.

Figuren en primer lloc, entre aquestes, les doctrines fisiòcrates, formulades per Quesnay a mitjans del segle XVIII.

Les propagaren amb gran activitat els seus deixebles, i foren, amb Adam Smith, la base de la escola lliberal.

Aquesta venia a defensar el lliure jòc de la competència econòmica, en la qual veia resultats naturalment justos i equitatius per a tothom.

Com se comprèn, la seva ideologia era emparentada amb la de les harmonies econòmiques de Bastiat.

En la pràctica el seu èxit es manifestà per la orientació econòmica d'Anglaterra i França, que més tard la reacció de la escola mercantilista, sostinguda per Alemanya, feu retrocedir, especialment en la darrera.

La experiència es va encarregar de demostrar que no eren certes les suposicions falagüeres que'ls lliberalistes fundaven en el *laissez faire, laissez passer*.

S'aixecà per a contradir-les la formidable i creixent concentració capitalista amb les seves marcades tendències cap al monopoli i la explotació de la mà d'obra.

Forçats per aquesta realitat tingueren de reconèixer llur fracàs, i refugiant-se a Anglaterra deixaren el pas al mercantilisme.

El mercantilisme, escola oposada a la anterior, es basava, en son començament, en atribuir a la moneda el primer valor de les coses, en procurar a les nacions la major quantitat possible de numerari per a fer-les riques.

La sorollosa fallida de la gestió hisendista

de Colbert, ministre francès, exageradament entusiasta de la teoria mercantilista, posà de manifest la falsetat del principi.

El portentós desenrotllament de les comunicacions i de les transaccions comercials que s'operà en aquella època plantejà, per altra part, una serie ininterrompuda de conflictes entre interessos en pugna, que demostraven igualment la ineficàcia pràctica de la teoria.

Aixís s'acudí a una atenuació que's creia més adequada a la realitat de les coses i sorgí el proteccionisme.

La seva consagració pràctica vingué de l'adopció del sistema dels Estats Units, que volgué veure en ell l'element de desenrotllament de ses naixents indústries.

List i Carey han estat els seus definidors i defensors més entusiastes.

Facilità la seva acceptació els immediats aventatges que'n poden treure els elements més influents en els governs més directament beneficiats pel règim i la ignorància de les grans masses en qüestions econòmiques.

També contribuí al seu èxit l'aspecte patriòtic que entranya, i que venia a esser una reacció contra'ls efectes de la escola lliberalista.

Però no's va tardar a veure que'ls efectes quedaven reduïts a una classe detentora de la riquesa o de la producció nacional, i que'ls treballadors, en tot cas, no'n treien més ganancia que la de comptar amb la major o menor extensió d'un mercat de llur mà d'obra.

Es va veure també el perill d'una galvanització de la tècnica sots la salvaguarda de la competència que'l sistema venia a representar.

D'aquí nasqué tota una literatura lliure-canvista que atacà el sistema de les restitucions aduaneres amb un formidable seguit d'arguments irrefutables.

bles i que s'han transformat en la doctrina de la intervenció estatista.

Aquesta doctrina ha sigut adoptada en els programes de molts partits polítics contemporanis, que creuen veure en ella la darrera paraula de la justícia social possible en els nostres dies.

Obra d'aquesta actitud són les lleis més o menys perfectes que s'han formulat en dife-

rents països sobre l'impost de la renda, la protecció legal del treballador, la assegurança obrera sostinguda pels fondos de l'Estat, els monopolis d'explotació exercits per aquest, etcètera.

I encara no s'acaba aquí la evolució i història de les doctrines econòmiques que formen el llevat de la situació actual.

FÈLIX MARC

d'un mil·lió d'homes: 515.000 de l'exèrcit regular, 245.000 de la milícia mòbil i 340.000 de la milícia territorial.

Amb aquestes forces es formaran, amb l'intervenció, quatre exèrcits, compost cada un d'ells de dos a quatre còssos d'exèrcit i una divisió de cavalleria.

Els còssos d'exèrcit varien en importància, podent-se compondre de dugues divisions regulars solament, o de dugues divisions regulars augmentades amb una divisió de milícia mòbil. En el primer cas es compondran de 25.000 homes, 104 canons i 18 ametralladores, i en el segon cas de 37.000, 134 canons i 24 ametralladores.

La infanteria italiana està dotada de fusells Mannlicher Carcano, de 6'5 milimetres, model 91. Una part de la milícia territorial té encara el fusell Vetterli-Vitali, model 70-87.

Els oficials estan armats d'espasa i pistoles automàtiques.

L'artilleria italiana ve reformant-se d'alguns temps ençà. Posseeix actualment pels volts de cent bateries de campanya amb canons Krupp S. F., de 75 milimetres, i altres bateries proveïdes de canons més vells.

També ha estat adoptat el canó Deport, de 75 milimetres, model 1911, i cent bateries d'aquestes peces han quedat acabades a fins de l'any passat, com igualment diverses bateries de morters Krupp i una gran quantitat de canons de siti i de fortalesa, de grossos calibres.

Les bateries de siti, normals, es componen de canons de 9, 12 i 15 milimetres i de morters de 15 i 21 milimetres.

El material de guerra adquirit en aquests nou mesos de guerra és nombrós.

Italia, bella Italia, la guardadora del geni de nostra raça llatina, salva't tu meteixa i ajuda a salvar-se tots els germans!

Els socialistes anglesos

El manifest que ha publicat el partit socialista anglès apareix firmat, entre altres, per G. Bells, Blatchford, Stewart, Headlam, Keighley i Snowden.

Al final de dit document es diu:

«L'espasa que Anglaterra ha desenvainat és una espasa de defensa i llibertat.

«La lluita que'ns ha sigut imposada no pot admetre cap compassió ni cap repòs fins que l'intent alemany d'hegemonia militar mundial no hagi sigut desfet, fins que'ls aliats hagin lograt indemnitzar els drets nacionals dels pobles fermament establerts i fins que'ls alemanys meteixos estiguin lliures de les ambicions de son govern despòtic i del Kaiser.

«La federació britànica i la gran república francesa s'aixequen com una gran barrera davant del poder militar i la llibertat de les petites nacions d'Europa.

«Si Rússia no comparteix amb nosaltres aquest punt de vista, és una resposta suficient que en aquest moment crític, en lloc de fer oposició, cooperi d'una manera esplèndida amb les democràcies modernes.

«Sols destruint el poder prussià els aliats podran fer front a altres enemics.

«El llaç que unia els tres emperadors està trencat, i la Polònia reneix.»

De l'enfonsament del «Lusitania»

The Daily Mail, de Londres, publica la estadística següent dels passatgers del «Lusitania»:

«Personal a bord, 2.150.

«Nombre de morts, 1.447.

«Supervivents, 763.»

La nacionalitat dels passatgers la especifica de la manera següent *The New-York Herald*:

Ècos de la gran guerra

Italia

Sembla que decididament Italia intervindrà en aquesta gran lluita—lluita d'epopeia—que sostenen el Dret i la Justícia contra'ls imperis centrals d'Europa.

El regne de Víctor Manuel ha passat per una profunda crisi abans no ha pogut determinar-se de la manera com ho farà. Ha tingut baralles internes entre'ls neutralistes per una part i els intervencionistes per altra. Aquells, amb Giolitti davant, defensaven el criteri de que la Italia podria assolir les seves reivindicacions sense els horrors d'una lluita, dada la disposició conciliadora de l'Àustria, empesa evidentment per l'Alemanya. La tesi dels interventistes, en canvi, i que ha motivat els preparatius militars duts a compliment per en Salandra, era que les concessions austriàques eren, en primer lloc, insuficients, i en segon lloc, mal garantides. I en això sens cap mena de dubte, tenien raó, car si els imperis centrals vencen no's capeix gaire la cessió a Italia de territoris que l'Àustria havia adjudicat vitals per a l'imperi, i si no vencen, no és l'Àustria la qui presidirà les rectificacions de fronteres.

Mes d'aquesta lluita entre un bando i l'altre n'ha sortit victoriós el que defensava el criteri de l'intervenció. Aixís havia de ser, puix, a la fi i al cap, els que formaven en aquest són precisament a Italia els homes d'una major solvència moral i política. L'intervencionisme, avui, avença en l'opinió italiana. Diaris catòlics com el *Corriere d'Italia*, revistes confessionals, el defensen ja. I segurament ha impresionat d'una manera profunda el patriotisme dels italians el fet revelat per la *Idea Nazionale*, i no desmentit, de que en Giolitti conegué abans que'l govern les proposicions den Macchio i en Bulow, de l'embaixador austriac i el príncep alemany. I la Italia, denunciada la Triple Aliança, militarment disposada, renuncia a reconèixer la anexió de Bèlgica a Alemanya, que era una de les clàusules del conveni proposat.

Aixís les coses, en Salandra, el president del concell, es cregué obligat a presentar la dimissió del ministeri al rei, per creure que no tenia tota la confiança del país. Sortosament per Italia i per tota la raça llatina, aquesta crisi greu, una de les més emocionants que registra l'història dels pobles, ha estat resolta per la continuació den Salandra al poder, al qual el rei no admeté la dimissió.

El poble italià ha acullit aquesta decisió amb delirant entusiasme. Manifestacions intervencionistes han recorregut els carrers. Tot fa creure que d'un moment a l'altre vindrà la guerra...

D'Annunzio, el genial poeta, el qui ha cantat les gestes de la raça llatina amb paraula de glòria, ha estat aquests darrers dies a Roma, contribuint amb sa presència i sa acció a l'enardiment patriòtic del poble italià. D'Annunzio pronuncià una discurs a Quarto—admirable

discurs—en l'acte commemoratiu dels *Mil*. La multitud desbordà en entusiasme, i darrera del poeta ha marxat a pas militar. Després a Roma es donà una vetllada—en el teatre Costanzi—en honor den D'Annunzio. Davant la gentada congregada l'autor de la *Ciutat morta* pronuncià un magnífic discurs: «El 4 de maig—digué—Salandra denuncià la Triple Aliança. Romans: impediu que'ls diputats neutralistes entrin en la Cambra el dia 20, i preneu les armes per a salvar la patria.»

L'entusiasme corregué com un regueró de pólvora i es feu gran, immens quan D'Annunzio recità unes estrofes de la seva *Cançó dels Dardanels*.

Quina sort per aquest poble, fet tot ell d'art i poesia, d'esser guiat a la lluita reivindicadora pel més gran poeta de la llatinitat moderna!

Quina sort el poder esser encès de passió després de la lluita sorda i freda que han sostingut les diplomàcies!... Lluita interna de les que poden agotar les energies d'un poble, de les que poden enervar els sentiments patriòtics d'una nació...

Però Italia ha vetllat, ha deixat que'ls diplomàtics fessin les seves proposicions, i ni menys n'ha volgut tenir esment. Ha vist que aquesta era l'hora del Dret i de la Justícia i s'ha fet sorda als cants de sirena que li proposaven traïdoríes a la causa de la raça. I aixís ha sentit impassible com li oferien—segons els uns:

Primer: El Tirol habitat pels italians, es a dir, tota la província de Trento.

Segon: Els territoris banyats per l'Isonzo, amb la ciutat de Gradisca.

Tercer: La més ampla autonomia de Trieste, amb una universitat italiana i el port franc.

Quart: Reconeixement de la dominació italiana sobre Valona i desistiment d'Àustria, en favor d'Italia, de l'Albania meridional, i

Quint: Àustria i Alemanya estan disposades a examinar, amb els propòsits d'arribar a un acord complet, les peticions d'Italia que's refereixin especialment a la cessió de la ciutat de Goriza i de diverses illes properes a les costes de Dalmàcia.

I segons els altres, la cessió d'una part del Trení, d'una part de terreny en la regió de l'Isonzo, fins a Gloritzia, i un islòt dalmata. Trieste estaria absolutament exclòs, aixís com Istria y Pola.

I aixís Italia es llença a la guerra. No vol sapiguer res de diplomàcies, ni de proposicions, ni de pactes, ni de contractes. Sent que un ideal nacional la crida a la realització de grans gestes, i a elles va organitzant les seves propies forces—moltes o poques, bones o dolentes, però seves, ben seves—amb plena confiança en el destí.

Amb què compta Italia?

Es ben breu d'explicar.

Les forces de què aproximadament disposa Italia en peu de guerra es calculen en més

«Anglesos, primera classe, 179; segona, 521; tercera, 204; total, 904. Nortamericans, primera classe, 106; segona, 65; tercera, 17; total, 188. Russos, segona classe, 3; tercera, 59; total, 62. Irlandesos, tercera classe, 39. Escocesos, tercera classe, 13. Francesos, segona classe, 5. Holandesos, segona classe, 3. Grecs, primera classe, 3; tercera, 3; total, 6. Suïços, primera classe, 1. Suecs, primera classe, 1. Finlandesos, tercera classe, 1. Escandinaus, tercera classe, 4. Perses, tercera classe, 21. Italians, segona classe, 1. Mexicans, primera classe, 1; segona, 2; tercera, 1; total, 4. Belgues, segona classe, 1.

«Total, 291 passatgers de primera, 601 de segona i 362 de tercera.»

Declaracions den Vanderverde

Heusaquí lo que ha dit el *leader* dels socialistes belgues i actualment ministre sense cartera del seu país:

«Quan per l'agost anaren a Brusseles alguns delegats del partit socialista alemany i visitaren la Casa del Poble, preguntaven als nostres companys quina raó havia tingut Bèlgica per a oposar-se al pas dels seus exèrcits. Se'ls contestà que existia un compromís d'honor, i replicaren que aquestes coses de l'honor són idealismes burgesos.

«Semblant teoria en els que per honor nodreixen les files de l'exèrcit invasor i lluiten a les ordres dels burgesos, havia d'excitar més l'esperit del meus amics. Si algú d'ells havia vacil·lat en allistar-se en el voluntariat s'apressà a fer-ho.

«A mi em digueren els socialistes alemanys el *sergent major del rei Albert*. Volfen dir amb això que m'havia convertit en reclutador de soldats socialistes belgues. Accepto el grau i el calificatiu. Servint al rei, que, com tot quefe d'Estat, és el primer dels ciutadans de la seva nació, servia a la meua patria.

«Tampoc era cosa d'oblidar que'l rei acabava de donar exemple de sotmetre's incondicionalment a les lleis del país nomenant al diputat republicà Dejorelin burgmestre de Liege, vist el resultat de la lluita electoral en aquesta ciutat.

«Els socialistes més revolucionaris, com Proutemza i Deman, donaren l'exemple als seus parcials inscriuint-se en els batallons ràpidament organitzats:

«El primer és avui caporal d'aviadors, i el segon ha arribat de soldat ras a sub-oficial, guanyant tots dos els graus per mèrits de guerra. Ni ells, ni jo, ni cap socialista ha pensat que entrava a servir a un govern clerical.

«Pensem que servim a Bèlgica, que necessita l'esforç de tots els seus fills per a recobrar la seva independència i tornar a ésser lo que fou.

«Arribat aquest instant, nosaltres tornarem aixís mateix a ésser lo que érem, i a contribuir amb nostres aliats a exterminar per sempre la planta del militarisme prussià, que ha sigut l'autor de tant de dol, i el qual, mercès a les seves males arts, ha donat el més mortal dels cops al socialisme alemany.

«Jo, davant les enormitats comeses pels alemanys en mon país, penso que més del 30 per 100 dels combatents de la Germania procedeixen de la massa socialista d'aquell país, i dedueixo que'l cesarisme prussià ha sabut infil-

trar en el socialisme alemany la perversitat dels seus sentiments inhumans.

«Cent vegades que se'm presenti ocasió abominaré de la guerra de conquesta. Però la que mantenim nosaltres és la guerra contra la guerra, contra el despullament del dèbil pel fort, i aquesta causa ennobleix als que li donen la seva sang i el seu sacrifici.»

La festa de la flor a Barcelona

La hermosa festa que, iniciada per nostre quefe don Alexandre Lerroux, fou recollida i executada per valiosos elements del nostre partit, i que se celebrà el diumenge passat al matí, constituí un grandios èxit.

Bellíssimes i elegants senyorettes s'encarregaren de oferir flors als transeunts, els quals, una vegada més, posaren de manifest l'esperit caritatiu dels barcelonins. Tant econòmicament com artísticament, els organitzadors poden estar ben contents d'aquesta festa, que contribuirà a aliviar el trist estat de les criatures belgues deixades sense llar, sense pares i sense abric, pels vàndals que serveixen a les ordres de Guillem II.

Actuació republicana

Excursió a Palma

Avui sortiran cap a Palma, embarcant en el port de Barcelona, els intusiastes correlligionaris que formen l'agrupació coral del Centre Republicà Radical de Granollers.

Junt amb ells hi marxaran nombrosos radicals de Granollers i Barcelona, que seran rebuts entusiàsticament pels republicans mallorquins.

Joventut Vanguardia Radical

Han començat en aquesta entitat de la Barceloneta les classes nocturnes gratuïtes, que se celebraran tots els dies feiners, excepte els dissabtes, de vuit a dos quarts de deu de la vetlla.

Continúa oberta la matrícula fins a fi de mes!

Per la ensenyança racionalista

En l'Ateneu Radical del Poble Sec s'hi celebrà un míting, que resultà importantíssim, en pro de la ensenyança racionalista. Hi parlaren els senyors Ferrer de Vilches, Boleda, Palasí, Puig d'Asprer, Juncal i el president de la entitat, senyor Arbós, que resumí.

Lo de la Diputació de Tarragona

Diumenge passat se celebrà, en el teatre Principal de Tarragona, la assemblea de delegats d'entitats republicanes de la província i personalitats amb càrrec públic, elegides per sufragis republicans, per a decidir respecte a la conducta observada pels diputats provincials el districte de Reus senyors Borrell, Alimbau i Vidiella en la constitució de la Diputació provincial de Tarragona.

Presidí l'assemblea—que, segons diuen els que hi assistiren, es vegé molt concorreguda—el senador per aquella província don Eduard Calvet, i feren ús de la paraula, historiant tot lo succeït, els senyors Vidal, Nogués, Sardà, Vilarroya, Solanes, Estivill, Domingo, Carner, Nogués i Calvet.

Les conclusions aprovades són les següents:

«Primera. Condemnar amb la més gran energia la conducta dels diputats Borrell i Alimbau, que s'han fet indignes del nom de republicans que pretenen ostentar.

«Segona. Que'ls representants en Corts interposin recurs sol·licitant la nul·litat de la constitució de la Diputació provincial, fent-ne entrega al governador a l'acabar l'acte.

«Tercera. Que tots els organismes republicans de la província, especialment els del districte de Reus, dirigeixin comunicacions als senyors Borrell i Alimbau demanant-los la renúncia de l'acte.

«Quarta. Que aquestes comunicacions es publiquin als periòdics i aixís mateix es dirigeixin als organismes directores del partit perquè aquests obrin en conseqüència.

«Quinta. Invitar a tots els republicans de la província a concórrer a la primera sessió pública que celebri la Diputació.»

Segons llista publicada pels diaris estigueren representades a l'assemblea les següents entitats:

Societat Cooperativa Agrícola, de Blancafort; Centre d'Unió Republicana, de Montblanc; Centre Agrícola, de Villalba; Centre Republicà, de Poboleda; Cooperativa Obrera de Santa Coloma de Queralt; Joventut Republicana Radical Autonomista de Reus; setmanari *El Consecuente*, de Reus; *Tarragona Federal*, de Tarragona; *Las Circunstancias*, de Reus; *El Pueblo*, de Tortosa; Joventut Federal, de Tarragona; Unió Nacionalista Republicana, de Tarragona; *Renovació*, de Tarragona; *La Voz del Pueblo*, de Tarragona; Comitè Republicà Federal, de Tarragona; Centre Republicà, de Prades; Junta Municipal Republicana de Valls; Ajuntament de Santa Coloma de Queralt; Grupu Republicà, de Riudecols; Centre Republicà Autonomista, de Vendrell; Joventut Federal Nacionalista Republicana, de Valls; radicals i demés republicans de Porrera; Joventut Nacional Federalista, de Vendrell; Centres Republicans de Pobla de Mafumet, Pobla de Montornés, Aiguamúrcia, Vilabella, Morell, Vilanova d'Escornalbou, Perelló, Sarreal, Vilaseca, Guiamets, Santa Bàrbara, Montbrí, Mora d'Ebre i Falset; Joventut Municipal d'Unió Republicana, de Roquetes; Centre Republicà, de Sant Carles de la Ràpita; Comitè Federal, de Vilarrodona; Comitè Republicà, de Esplugas de Francolí; Agrupació Obrera Republicana de Masroig; Centre Republicà, de Laceria; Centre Republicà Federal, d'Altafulla; Centre d'Unió Republicana, de Secuita; Comitè Republicà Democràtic Federal, de Torredembarra; Grupu Republicà de Cabacés; Centres Republicans de Mora la Nova, Vandellós, Almostrer, Catllar, Pratedip, Vil·la Baixa, Riudoms, Montbrí de Tarragona, Roquetes, Porrera, Poboleda; Grupu Republicà Federal, de Vilaseca; Grupu Republicà Federal, de Calonge; Centre Reformista, de Reus, i altres que sentim no recordar.

I... *consumatum est!*

Lo fet, fet està. No volem escatir fins a quin punt lo succeït constitueix una defecció per als uns i un motiu d'atac per als altres. Fins avui hem permanescut allunyats d'aquesta baralla i ens proposem d'aquí en endavant permanèixer, com fins aquí, neutrals.

Sentim, això sí, que quan més convé la unió i la concòrdia, no s'hagi fet per part dels qui més han dit estimar-les tot lo possible per aconseguir evitar que's tingués d'arribar a lo de Tarragona.

No s'ha fet i s'ha anat a l'explosió dels odis i les passions. S'ha jutjat un plet sense, potser, estar els jutjes prou capacitats per a jutjar,

Turó Park

Esplèndids jardins
Grans atraccions
Pròxima obertura

sense, potser, conèixer, els que han jutjat, tots aquells antecedents que calien per a emetre un fallo recte i justicier.

Tinguin raó o tinguin culpa els qui sembla han estat condemnats, lo que sura de tot això és aquesta veritat axiomàtica: S'ha sacrificat una força política, jove i fins avui pura, en holocauste al bandidatge polític dels possibilistes de Reus.

I això es lamentable.

I potser, de tant gros, s'escapa al marc d'una traïció política.

Assamblea radical a Lleida

El diumenge passat tingué lloc a Lleida l'assamblea radical convocada per a constituir la Junta Provincial del partit.

Presidí l'acte el senyor Mir i Miró.

El secretari, senyor Paba, donà compte de les delegacions presents i de les adherències rebudes, que corresponien a la majoria dels pobles de la província, acordant-se constituir la Junta Provincial interina amb els següents correligionaris:

Senyors don Josep A. Mir i Miró, don Joan Olivé, don Ramón Montull, don Humbert Font, don Pere Gay, don Jaume Cedó, don Rafel Vives, don Josep Nart, don Miquel Teixidó, don Climent Paba, don Joan Agulló, don Joan Civit, don Ramón Boci, don Josep Maria Als i don N. Lladó.

El senyor Mir i Miró pronuncià un eloqüent discurs fent grans lloances de l'esperit d'entusiasme i de disciplina que s'observa en el partit radical, fent remarcar l'èxit que per aquest significa l'entrada de nous i valiosos elements de la província, i s'oferí a ajudar amb totes les seves forces al progrés dels ideals radicals en les comarques lleidatanes.

El senyor Mir i Miró fou molt aplaudit.

***

Acabada l'assamblea es reuní la Junta Provincial interina prenent els següents acords:

Procedir a la constitució de Juntes Municipals en tots els pobles de la província; sotmetre a l'aprovació del quefe del partit senyor Lerroix el nomenament de la Junta Provincial interina.

Convocar una assamblea magna per a la constitució de la junta definitiva.

I declarar portaveu del partit a la província el setmanari *La Montaña*.

Pels reus de Benagalbon

Els partits republicans de Catalunya es posen en peu, una vegada més, per a demostrar l'esperit magnànim que l'informa i sortir a la defensa de les víctimes de la tirania caciquista.

Els processats pels successos de Benagalbón —successos de caràcter purament anticaciquista— han estat condemnats a mort; i tots el republicans, com un sol home, s'han aixecat en demanda de l'indult, que en aquest cas, ademés d'obra de gràcia, serà obra de justícia. S'han cursat telegrams, s'han enviat missatges, s'han celebrat mítings. A tot arreu la veu dels republicans catalans ha ressonat clara i potent. I, sobre tot, hi ha ressonat la d'aquest home venerable, model de virtuts ciutadanes, don Hermengol Giner de los Ríos, que bé pot dir, per son orgull i l'orgull de tots nosaltres, que ha devingut l'eix d'aquesta campanya humanitaria.

L'AVENÇADA, si quan apareix al carrer encara hi és a temps, ajunta la seva veu al cor que s'ha aixecat en demanda de clemència per aquests perseguits per la justícia.

No hi pot haver pretext de revolució en un Estat en que, segons cada un de sos drets, no veu obert baix de ses plantes l'abisme.

CICERÓ

NOVES

S'ha posat a la venda pública una nova producció literària del celebrat escriptor i estimat amic nostre Plàcid Vidal.

Aquest nou llibre, del qual tenim les millors referències, porta per nom *La cançó dels herois*, i va il·lustrat pels artistes Biosca i Canelles.

***

Nostre estimat amic l'advocat don Eladi Gardó Ferrer ha traslladat son domicili-despatx al carrer de Salmerón, 53, primer, 2.^a

***

A la Casa del Poble hi ha tingut lloc el míting organitzat per les societats obreres per a continuar la campanya en pro de Vega i Fernández, acusat d'un atentat contra un inspector de policia.

El míting es vegé molt concorregut.

***

A fi d'evitar l'aglomeració de públic a les sales del Museu d'Art decoratiu i arqueològic durant els treballs d'instal·lació de les obres de pintura i escultura antiga i moderna, solament podrà visitar-se dit Museu els dijous de cada setmana, fins al dia de la seva inauguració.

***

Per fer referència al procés del president del Centre Autonomista de Dependents, copiem aquestes ratlles del butlletí *Acció*, que publica aquella entitat:

«Poques novitats podem donar en aquest número sobre aquest entutjós assumpte. La tramitació legal no ha avençat un pas des del mes anterior; jauen encara a Madrid, en la secretaria de la sala corresponent del Suprem, els «autos», esperant que siguin retornats a Barcelona per a seguir aquí les diligències.»

***

Amb la cooperació del senyor Serra, i dedicades als nens i nenes deixebles de Cultura Musical Popular, aquesta associació organitza unes sessions de rondalles il·lustrades amb projeccions, que se celebraran cada dijous, a les sis de la tarda, i en son hostatge social, Aragó, 257, baixos. La primera se celebrà el prop-passat dijous, dia 20.

Els nens i nenes que siguin socis de Cultura Musical Popular i desitgin assistir-hi poden passar a sol·licitar invitacions tots els dijous, de sis a set de la tarda.

***

Fa uns dies es troba ja a la nostra ciutat la gran dançarina belga de fama mundial, Felyna Verbist, que ve a donar a conèixer per primera vegada les seves originals dances clàssiques.

Aquesta gran artista en totes les grans capitals ha triomfat sorollosament, essent proclamada com la primera ballarina del món, com ho proven els judicis encomiàstics que la premsa mundial li ha dedicat sempre amb tota preferència.

***

Demà se celebrarà en el Turó Park l'anunciada «Festa d'Infants i de Flors» patrocinada pel Centre Autonomista del Comerç i de l'Indústria i la Cooperativa Mutual Catalana, a benefici de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Hi hauran sardanes per la Principal de Perelada, Banda Municipal, Orfeó Gracienc, chor infantil Mossèn Cinto, Esbart Folk-lore de Catalunya, Xiquets de Valls, focs japonesos, etc., etc.

Ademés es formarà un monumental escut de Catalunya amb flors ofrena dels concorrents.

FÈLIX COSTA, impressor.—Carrer Nou de la Rambla, 45, baixos

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT

ESTOMACAL FALLIERES

SELECTE DIGESTIU

De venda en els principals cafès, restaurants i bars d'Espanya y de la República Argentina

—Quina és la bicicleta millor?

—Pregunti-m'ho a mi:

La **MARTÍ**

Bicicletes a **175 ptes.**

PRINCESA, 37

BARCELONA

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electremotors, telefons, timbres, para-llamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. Jorge Vinaixa i C.^a

Oficines: Diputació, 168, pral., 2.^a

Taller: Villarreal, 57, tda.

VINS Y MISTELES

Societat anònima

BATALLA

Marquès del Duero, núms. 206 y 208

Telefon núm. 6177

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALO ESPECIAL PER A BANQUETS

Telefon 1871